

Περιεχόμενα

Οι συγγραφείς του τόμου	11
-------------------------------	----

Πρόλογος	17
----------------	----

Εισαγωγικό κεφάλαιο

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΠΥΞΙΔΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΚΑΙ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	19
---------------------	----

Νίκος Γεωργίου

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κεφάλαιο 1

ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	35
-------------------------	----

Νίκος Γεωργίου

Κεφάλαιο 2

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	67
-------------------------	----

Ευδοκία Πίττα

Κεφάλαιο 3

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	91
---	----

Μαρία Γεωργίου

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Κεφάλαιο 4

ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	123
------------------------------------	-----

Δέσπω Κυπριανού

Κεφάλαιο 5	
ΚΙΝΗΤΡΑ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ	143
Γιάννης Σαλβαράς	
Κεφάλαιο 6	
Η ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΓΚΕΦΑΛΟ	
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	177
Γιώργος Σπανούδης	
Κεφάλαιο 7	
ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ	199
Λευκή Κουρέα	

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Κεφάλαιο 8	
Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	243
Ιουλία Παπαγεώργη	
Κεφάλαιο 9	
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	273
Μάριος Κυριακίδης	
Κεφάλαιο 10	
ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	293
Μαρία Μάμα-Τιμοθέου	
Κεφάλαιο 11	
Ο ΚΟΝΣΤΡΟΥΚΤΙΒΙΣΜΟΣ ΩΣ ΘΕΩΡΙΑ ΜΑΘΗΣΗΣ	
ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	317
Δέσποινα Κωνσταντοπούλου & Ζωή Κρόκου	

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Κεφάλαιο 12	
ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ	
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ	349
Αγνή Στυλιανού-Γεωργίου & Μαρία Χατζηαναστάση	
Κεφάλαιο 13	
Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ	
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	379
Νίκη Ετεοκλέους	

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κεφάλαιο 14

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 403

Έλενα Παπαναστασίου & Παναγιώτης Παναγίδης

Κεφάλαιο 15

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΝΟΗΤΙΚΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 419

Μάριος Κωνσταντίνου

Συνολική θεώρηση - Επίλογος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: ΜΙΑ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ 437

Αγνή Στυλιανού-Γεωργίου & Νίκος Γεωργίου

Οι συγγραφείς του τόμου

Μαρία Γεωργίου

Η Μαρία Γεωργίου είναι κάτοχος διδακτορικού στον τομέα της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας από το Πανεπιστήμιο του Durham στο Ηνωμένο Βασίλειο και Λέκτορας στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μελέτη της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών, με έμφαση στη θεωρία της προσκόλλησης του John Bowlby.

Νίκος Γεωργίου

Ο Νίκος Γεωργίου είναι Διδάκτορας Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Διδάσκει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα ψυχολογίας και εποπτεύει μεταπτυχιακούς φοιτητές. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στη μελέτη γνωστικών, κοινωνικών, οικογενειακών και ατομικών παραγόντων ως προς την ανάπτυξη συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων σε παιδιά και εφήβους.

Νίκηλα Ετεοκλέους

Η Νίκηλα Ετεοκλέους είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Frederick. Κατέχει τη θέση της προέδρου της Επιτροπής εξ Αποστάσεως Μάθησης και είναι η συνιδρύτρια της Ακαδημίας Ρομποτικής του Πανεπιστημίου Frederick. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στον σχεδιασμό περιβαλλόντων μεικτής και εξ αποστάσεως μάθησης, καθώς και περιβαλλόντων μάθησης που ενσωματώνουν την τεχνολογία.

Λευκή Κουρέα

Η Λευκή Κουρέα είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ειδικής/Ενιαίας Εκπαίδευσης και Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς στο Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Τα ερευνητικά της ενδια-

φέροντα εστιάζονται στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή συμπεριφορικών και μαθησιακών παρεμβάσεων σε παιδιά με ήπιες διαταραχές μάθησης και σε παιδιά υψηλού ρίσκου με σκοπό την πρόληψη και την έγκαιρη παρέμβαση. Έχει εργαστεί ως εκπαιδευτικός σε δημόσια δημοτικά σχολεία της Κύπρου.

Ζωή Κρόκου

Η Ζωή Κρόκου είναι Διδάκτορας Ειδικής Παιδαγωγικής. Έχει συγγράψει βιβλία και άρθρα τα οποία επικεντρώνονται στη διδακτική μεθοδολογία, με έμφαση στον σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης για την αντιμετώπιση των αναγνωστικών δυσκολιών και στη μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν την αναγνωστική κατανόηση.

Δέσπω Κυπριανού

Η Δέσπω Κυπριανού είναι Λειτουργός Εκπαιδευτικού Προγραμματισμού Α' στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου, μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο ΔΠΘ στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Κατέχει διδακτορικό τίτλο από το Πανεπιστήμιο Πατρών στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση με υποτροφία του ΙΚΥ Ελλάδας, μεταπτυχιακούς τίτλους στις Επιστήμες της Αγωγής και στις Σπουδές Φύλου από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και πτυχίο από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Επίσης, έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα στο Institute of Education (UCL) σε θέματα μετανάστευσης.

Μάριος Κυριακίδης

Ο Μάριος Κυριακίδης κατέχει διδακτορικό τίτλο στην Ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, δίπλωμα μεταπτυχιακού επιπέδου στην Ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο Lyon 2, μεταπτυχιακό τίτλο στη Σχολική Ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και δίπλωμα πτυχιακού επιπέδου στη Διδακτική των Γαλλικών σε Άτομα με Μεταναστευτική Βιογραφία.

Μάριος Κωνσταντίνου

Ο Μάριος Κωνσταντίνου είναι Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας από το 2004. Είναι ερευνητής σε θέματα παιδονευροψυχολογίας, δικανικής νευροψυχολογίας και σχολικής ψυχο-

λογίας. Έχει διατελέσει Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών, Κοινωνικών Επιστημών και Νομικής. Διατηρεί κλινικό κέντρο παιδοψυχολογίας στη Λευκωσία από το 2005.

Δέσποινα Κωνσταντοπούλου

Η Δέσποινα Κωνσταντοπούλου είναι Διδάκτορας Παιδαγωγικής και κατέχει μεταπτυχιακή ειδίκευση στην Εκπαιδευτική Ηγεσία και Διοίκηση. Υπηρετεί στη δημόσια εκπαίδευση. Το συγγραφικό, ερευνητικό και διδακτικό της έργο αφορά κυρίως θέματα εκπαιδευτικής ψυχολογίας και συμβουλευτικής στην εκπαίδευση.

Μαρία Μάμα-Τιμοθέου

Η Μαρία Μάμα-Τιμοθέου κατέχει πτυχίο Επιστημών Αγωγής από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών από το Institute of Education του Λονδίνου, το Πανεπιστήμιο του St Andrews και το Πανεπιστήμιο Johns Hopkins, καθώς και διδακτορικό τίτλο σπουδών από το Πανεπιστήμιο του Cambridge. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας στην εκπαίδευση.

Παναγιώτης Παναγίδης

Ο Παναγιώτης Παναγίδης είναι κάτοχος διδακτορικού τίτλου στις Εκπαιδευτικές Μετρήσεις από το Πανεπιστήμιο του Durham στο Ηνωμένο Βασίλειο. Διδάσκει το μάθημα «Μέτρηση και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση» στο πλαίσιο μεταπτυχιακού προγράμματος του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον του είναι οι ψυχομετρικές μέθοδοι, ιδιαίτερα με τη χρήση των μοντέλων Rasch.

Ιουλία Παπαγεώργη

Η Ιουλία Παπαγεώργη είναι Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Αναπληρώτρια Κοσμήτορας στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Επίσης, υπηρετεί στην Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής της Κύπρου ως πρόεδρος της Επιτροπής Βιοηθικής Αξιολόγησης της Βιοϊατρικής Έρευνας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην ψυχομετρική αξιολόγηση, στη μουσική ψυχολογία, καθώς και στη διδασκαλία και τη μάθηση στην ψυχολογία.

Έλενα Παπαναστασίου

Η Καθηγήτρια Έλενα Παπαναστασίου είναι Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Κατέχει διδακτορικό τίτλο από το Πανεπιστήμιο Michigan State στη Μέτρηση και στις Ποσοτικές Μεθόδους Έρευνας, και πτυχίο από το Πανεπιστήμιο Pennsylvania State. Έχει τιμηθεί με τον τίτλο «Fellow» του Association for Educational Assessment – Europe και ταυτόχρονα εκπροσωπεί την Κύπρο στον οργανισμό IEA.

Ευδοκία Πίττα

Η Ευδοκία Πίττα είναι μέλος ΔΕΠ στο Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Ειδικεύτηκε στην ανάπτυξη της ανάγνωσης και της ορθογραφίας στο Τμήμα Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Η ερευνητική και διδακτική της δραστηριότητα επικεντρώνεται στις αναγνωστικές και ορθογραφικές δυσκολίες.

Γιάννης Σαλβαράς

Ο Γιάννης Σαλβαράς είναι διδακτολόγος, Καθηγητής του Τμήματος Παιδαγωγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Έχει εργαστεί ως εκπαιδευτικός, συντάκτης Αναλυτικών Προγραμμάτων, συγγραφέας σχολικών εγχειριδίων, σχολικός σύμβουλος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ειδικός σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ, διευθυντής Σχολών Επιμόρφωσης, επιστημονικός υπεύθυνος της παραγωγής και χρήσης διδακτικού υλικού, καθώς και των ευέλικτων μορφών επιμόρφωσης (1996-2003), συγγραφέας του προτύπου του ειδικού διδακτικής μεθοδολογίας της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Καθηγητής Διδακτικής Επιστήμης στα Πανεπιστήμια Θράκης και Αθηνών. Του έχει απονεμηθεί από το Πανεπιστήμιο Αθηνών ο τίτλος του Ομότιμου Καθηγητή.

Γιώργος Σπανούδης

Ο Γιώργος Σπανούδης είναι Καθηγητής Ψυχολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η έρευνα και η διδασκαλία του επικεντρώνονται στη μελέτη της νοημοσύνης, της γνωστικής ανάπτυξης και των αναπτυξιακών γλωσσικών διαταραχών. Είναι υπεύθυνος ή συμμετέχει σε έργα που χρηματοδοτούνται τόσο από εθνικούς όσο και από ευρωπαϊκούς φορείς.

Αγνή Στυλιανού-Γεωργίου

Η Αγνή Στυλιανού-Γεωργίου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, όπου διδάσκει μαθήματα εκπαιδευτικής και γνωστικής ψυχολογίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μεταγνώση, στον δημιουργικό διδακτικό σχεδιασμό και στη μάθηση σε ψηφιακά περιβάλλοντα.

Μαρία Χατζηαναστάση

Η Μαρία Χατζηαναστάση είναι μάχιμη εκπαιδευτικός, ερευνήτρια και συνεργάτιδα του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τις αισθητικές και παιδαγωγικές πτυχές της παιδικής λογοτεχνίας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, την αξιοποίηση εικονοβιβλίων και κειμένων χωρίς λόγια, καθώς και τα ευαίσθητα θέματα στην παιδική λογοτεχνία.

Πρόλογος

Η εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες της είναι από τα σημαντικότερα κεφάλαια στη ζωή ενός ανθρώπου αλλά και από τα πιο ζωτικά για μια κοινωνία, δεδομένου ότι όλες οι ανεπτυγμένες χώρες θέτουν ψηλά στις προτεραιότητές τους τη μόρφωση των πολιτών τους και την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική ψυχολογία, ως βασικός κλάδος της ψυχολογίας, ασχολείται με τη μελέτη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και συγκεκριμένα με τη διδασκαλία και τη μάθηση. Μέσω της θεωρητικής ανάλυσης και της εμπειρικής μελέτης, καλείται να απαντήσει σε μια σειρά από διαχρονικά, ουσιώδη και συναρπαστικά ερωτήματα: Ποια στοιχεία συνθέτουν την ολιστική εκπαίδευση; Ποια είναι τα γνωρίσματα του καλού εκπαιδευτικού και τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής διδασκαλίας; Πώς βελτιώνεται η μάθηση και πώς μπορούν να εξυπηρετηθούν οι ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών; Πώς επιτυγχάνεται η κινητοποίηση για μάθηση; Ποιος είναι ο ρόλος του σχολείου στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών; Το παρόν βιβλίο παρέχει εμπειριστατωμένες απαντήσεις σε αυτά και σε πολλά ακόμα ερωτήματα που αφορούν τον κλάδο της εκπαιδευτικής ψυχολογίας.

Με τα κεφάλαια που απαρτίζουν το βιβλίο, επιδιώκουμε να καλύψουμε με σαφήνεια, πρακτικότητα και επιστημονική πληρότητα όλες τις παραδοσιακές και σύγχρονες θεματικές της εκπαιδευτικής ψυχολογίας και να προσφέρουμε ένα χρηστικό εγχειρίδιο που απευθύνεται σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές πανεπιστημιακών τμημάτων Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής, σε εκπαιδευτικούς, καθώς και σε γονείς οι οποίοι επιθυμούν να έχουν μια σαφέστερη εικόνα για τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση των παιδιών τους. Η μελέτη της εκπαιδευτικής ψυχολογίας βοηθά τους μάχιμους αλλά και τους εν δυνάμει εκπαιδευτικούς να εμβαθύνουν στη μαθησιακή διαδικασία και να επιλέγουν πρακτικές διδασκαλίας και αξιολόγησης που οδηγούν στη βελτιωμένη μάθηση. Παράλληλα, ενισχύει τους σχολικούς/εκπαιδευτικούς ψυχολόγους, δεδομένου ότι η κατανόηση

καίριων ζητημάτων –όπως η γνωστική ανάπτυξη υπό το πρίσμα διάφορων θεωριών μάθησης και οι παράγοντες που διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν τη μάθηση– συντελεί στη δημιουργία εμπειρικά θεμελιωμένων προγραμμάτων πρόληψης, καθώς και στην έγκαιρη ανίχνευση και παρέμβαση σε περίπτωση μαθησιακών προβλημάτων. Η εκπαιδευτική ψυχολογία μπορεί να αποδειχθεί επωφελής και για τους γονείς, αφού τους παρέχει τη δυνατότητα να εμπλέκονται πιο ενεργά και αποτελεσματικά στη σχολική εμπειρία των παιδιών τους. Πριν και πάνω απ’ όλα, όμως, ευνοεί τους μαθητές και την κοινωνία ευρύτερα, καθώς η εμπεδωμένη μάθηση και η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων οδηγεί σε σκεπτόμενους, ικανούς και ολοκληρωμένους ανθρώπους.

Οι προκλήσεις και οι απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας –οικονομική, κοινωνική, τεχνολογική, πολιτισμική, ηθική, διαπροσωπική– καθιστούν την παροχή ποιοτικής και αναβαθμισμένης εκπαίδευσης πιο απαραίτητη από ποτέ, πράγμα που επιβάλλει την επανεξέταση του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζουμε την εκπαίδευση, τους εκπαιδευτικούς, τη διδασκαλία, τους μαθητές και τη μάθηση. Η εκπαιδευτική ψυχολογία συνιστά ενδεχομένως μία από τις πιο ελπιδοφόρες σύγχρονες προοπτικές, αφού η εκπαίδευση των νέων συμβάλλει στην πρόοδο, την προκοπή και τη θετική εξέλιξη του ατόμου και κατ’ επέκταση της κοινωνίας. Ως εκ τούτου, προτεραιότητα του παρόντος διδακτικού εγχειριδίου είναι να αποτελέσει πυξίδα για τους εκπαιδευτικούς στη διδασκαλία και τη μάθηση, προκειμένου να προαγάγουν την ανάπτυξη και τη συναισθηματική ευημερία των μαθητών.

Νίκος Γεωργίου

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΠΥΞΙΔΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ

Νίκος Γεωργίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εκπαιδευτική ψυχολογία είναι ένας επιστημονικός κλάδος με περισσότερο από έναν αιώνα προσφοράς προς το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και την κοινωνία ευρύτερα. Μελετά τους δύο βασικούς πυλώνες της εκπαίδευσης, τη διδασκαλία και τη μάθηση, ενώ τα ευρήματά της συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών και πρακτικών. Σε αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο αναλύεται ο πολυδιάστατος και πολυσήμαντος ρόλος της και εξηγείται γιατί αποτελεί για τους εκπαιδευτικούς ένα χρήσιμο εργαλείο που κατευθύνει τη διδασκαλία και τη μάθηση. Ειδικότερα, εξετάζεται η επίδραση του σχολείου και των εκπαιδευτικών στη ζωή των μαθητών, παρουσιάζονται τα γνωρίσματα του καλού εκπαιδευτικού και σκιαγραφούνται τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μετά την ολοκλήρωση του κεφαλαίου θα είστε σε θέση:

- Να περιγράφετε την επίδραση που ασκεί το σχολείο υπό δύο διαφορετικές ιδιότητες: αφενός ως εκπαιδευτικό πλαίσιο/φορέας μάθησης και αφετέρου ως κοινωνικό πλαίσιο/φορέας κοινωνικοποίησης.

- Να εξηγείτε τα γνωρίσματα του καλού εκπαιδευτικού και τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής διδασκαλίας.
- Να αναλύετε τον ρόλο της εκπαιδευτικής ψυχολογίας και τη σημασία της για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ψυχολογία ορίζεται ως η επιστημονική μελέτη της συμπεριφοράς και των νοητικών διεργασιών. Η εκπαιδευτική ψυχολογία αποτελεί κλάδο της ψυχολογίας που ειδικεύεται στη μελέτη της διδασκαλίας και της μάθησης, στοχεύοντας στην εφαρμογή των ιδεών και των θεωριών της ψυχολογίας, όπως έχουν διαμορφωθεί από την επιστημονική έρευνα, στην εκπαιδευτική και διδακτική πράξη. Συνεπώς, είναι ένα ευρύ πεδίο, το οποίο προσφέρει σημαντικά εργαλεία στους εκπαιδευτικούς και συνιστά πυξίδα για την αποτελεσματική διδασκαλία και μάθηση. Με βάση τα πορίσματά της μπορούμε να προσεγγίσουμε ζητήματα όπως αυτά που πραγματεύεται το παρόν βιβλίο: Ποια στοιχεία χαρακτηρίζουν τον αποτελεσματικό εκπαιδευτικό; Πώς μαθαίνουν τα παιδιά; Ποιες είναι οι βέλτιστες εκπαιδευτικές πρακτικές; Πώς οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές αλληλεπιδρούν στο σχολικό περιβάλλον επηρεάζοντας τη διδασκαλία και τη μάθηση;

Ως επιστημονικός κλάδος, η εκπαιδευτική ψυχολογία αποσκοπεί στο να παρέχει ευρείες ερευνητικές και επιστημονικές γνώσεις, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Οι άξονες στους οποίους επικεντρώνεται είναι η διδασκαλία και η μάθηση, ωστόσο υπάρχει και μια τρίτη σημαντική συνιστώσα, που αποτελεί επίσης αντικείμενο μελέτης του συγκεκριμένου κλάδου: οι μαθητές. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως χωρίς μαθητές δεν θα μιλούσαμε ούτε για διδασκαλία ούτε για μάθηση. Επομένως, μπορούμε να υποστηρίξουμε πως τα ευρήματα της εκπαιδευτικής ψυχολογίας θα πρέπει να έχουν ως γνώμονα τη συναισθηματική ευημερία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μαθητών, ενώ υψιστη προτεραιότητά της είναι οι ιδιαιτερότητες και οι ανάγκες των παιδιών, οι ατομικές τους διαφορές, οι προσωπικοί τρόποι μάθησής τους, ο ρυθμός ανάπτυξής τους, οι δυνατότητές τους, καθώς και οι δυσκολίες και οι ανεπάρκειές τους.